

Sociolog Jan Keller: Nejzákladnější z dezinformací

- CZ24 News | 27. května 2022

Již v polovině 20. století formuloval americký badatel v oblasti správní vědy Herbert Simon teorii omezené racionality lidského jednání. K jejím předpokladům patří teze, že neexistuje nic takového jako jediné správné řešení problémů.

Každý problém mívá vícero řešení, přičemž každé z nich poskytuje určité přínosy, ale zároveň obnáší také jisté náklady. Racionální jednání spočívá v tom, že tyto přínosy a náklady mezi sebou porovnáváme ve snaze najít řešení nejméně špatné, píše Jan Keller v komentáři pro Prvnizpravy.cz.

Tato teze má dalekosáhlé důsledky. Její uznání patří mimo jiné k základním předpokladům smyslu demokracie. Kdyby měly problémy jediné správné řešení, tedy kdyby existovala jediná pravda, zatímco všechno ostatní by byly jen plané výmysly a vyložené lži, pak by nebylo zapotřebí, aby spolu soupeřily různé politické strany. Bylo by zcela logické, aby napořád vládla strana, která tuto pravdu zná. Všechny ostatní strany nás pak od poznání velké pravdy jenom odvádějí, takže vlastně celou společnost poškozují.

Jak ukazuje Herbert Simon, tvrzení o existenci nějakého jediné správného řešení a o tom, že je někdo zná a dokonce na ně má monopol, je ve skutečnosti tou největší a nejzákladnější dezinformací, kterou lze v politice šířit.

Současná vláda prokazatelně o teorii omezené racionality lidského jednání nikdy neslyšela. Jinak by věděla, že je nesmysl prohlásit se za majitele pro všechny závazné pravdy a z moci úřední označit všechna jiná stanoviska za dezinformace ohrožující jednotu společnosti. Jistě se shodneme na tom, že tento zlovyk je s fungováním demokracie neslučitelný, neboť ten, kdo neochvějně zná celou pravdu, již nepotřebuje žádnou diskusi, žádnou opozici, žádné hledání řešení nejméně špatného.

Také zmíněná dezinformace, kterou současná vláda z nějakého důvodu šíří a možná jí i věří, má pochopitelně své přínosy a své náklady. Jejím přínosem pro domnělé majitele pravdy je možnost prohlásit odlišné názory za pomýlenost, která zasluhuje potrestání. Naše dnešní vláda není v tomto ohledu nijak originální a každá hlubší analýza totalitních sklonů myšlení ji z nepůvodnosti usvědčuje.

Její postoj má však také nepominutelné náklady. Patří mezi ně zpochybnění smyslu voleb. Proč vůbec volit, když ti praví jsou jen jedni a všichni ostatní nás z cesty pravdy svádějí? Patří k nim nebezpečí, že lež se stane oficiální státní doktrínou. Jestliže nikdo není neomylný, nejsou neomylní ani ti, kdo se považují za monopolní držitele správného názoru. A patří mezi ně pochopitelně také riziko, že ve jménu jediné pravdy doprovázené navíc nezměrnou láskou rozežere celou společnost jed podezírání, udávání, potlačování a nenávisti.

[ZDROJ](#)